

заедно
на път

Сара Десен

Превод от английски
Красимира Абаджиева

ЕГМОНТ

ЕГМОНТ

България

Всички права запазени. Нито книгата като цяло, нито части от нея могат да бъдат възпроизведени под каквато и да е форма.

Оригинално заглавие *Along For The Ride*
Copyright © 2009 by Sarah Dessen

Превод Красимира Абаджиева
Редактор Светлана Маринова
Коректор Таня Симеонова

Издава „Егмонт България“
1142 София, ул. „Фритьоф Нансен“ 9
www.egmontbulgaria.com

Отпечатано в „Инвестпрес“ АД, София, 2014
ISBN 978-954-27-1213-8

На майка ми Синтия Десен, която ми помогна да науча почти всичко, което едно момиче трябва да знае, и на гъщеря ми Саша Клементайн, която ме учи на останалото.

Имейлите започваха по един и същ начин:

Здрасти, Одън!!

(Втората удивителна ми лазеше по нервите. Според майка ми тази пунктуация беше ненужна, превзета и напудрена. А мен просто ме гразнеше, както и всичко останало в съпругата на баща ми – Хайду.)

Надявам се, че последните ти седмици в училище са страхотни. Ние тук сме добре. Още малко и сестричката ти ще се появи. Напоследък много рита – сякаш тренира карате. Заета съм в магазина и с довършването на детската стая. Стана прелестна – цялата в розово и кафяво. Ще ти пратя снимка.

Както винаги, баща ти работи върху книгата. Сигурно ще го виждам повече нощем, когато започна да будувам заради бебето.

Много се надявам, че ще дойдеш да се видим след края

на учебната година. Ще бъде наистина чудесно, а лятото ще стане още по-хубаво за всички ни. Ела, когато искаш. Много ще ни зарадваш.

С обич –

Хайди, баща ти и бебето

Завиваше ми се свят от толкова любезности. От една страна, приповдигнатият изказ – сякаш някой ти крещи в ухото, а от друга, самата Хайди – превзета, напугрена и досадна. Ето каква беше тя за мен, откакто тръгна с баща ми, забременя и се омъжи за него миналата година.

Майка ми твърдеше, че го е очаквала. След като се разведоха, тя беше сигурна, че няма да мине много време и баща ми ще се „скупчи с някоя палавница“. Хайди беше на двадесет и шест – на същата възраст, на която майка беше родила брат ми Холис, а след две години – и мен. Двете нямаха нищо общо. Майка беше университетски преподавател – много умна, интелигентна и известна в цялата страна като експерт по женските образи в Ренесансовата литература, докато Хайди беше... просто Хайди. Тя беше от онези жени, които се занимават предимно с поддръжката на външния си вид (педикюр, маникюр, светли кичури), беше добре осведомена за неща, които не те интересуват (видове поръбване и обувки), и изпращаше подсладени гружески имейли на хора, които изобщо нямаха нужда от тях.

Излизаха с баща ми кратко време, а „имплантирането“ (по гумите на майка) беше само след няколко месеца. Той изведнъж се превърна от съпруг на доктор Виктория Уест и автор на една добре приета от читателите книга в младоженец и бъдещ баща. Като прибавим и това към

новата му длъжност на оглавяващ катедрата по творческо писане в колежа „Уеймар“ (малко учебно заведение в крайбрежно градче), може да се каже, че той започна нов живот. С Хайди ме канеха непрекъснато, ала аз не бях убедена, че искам да разбера дали ще ми бъде приятно да им гостувам.

От съседната стая се чу спонтанен смях и чукане на чаши. Майка ми пак беше поканила аспирантите на вечеря, защото смяташе, че „на нашата култура ѝ липсва култура“. Вечерята преминаваше в шумни пиянски дебати по теория на литературата. Беше десет и половина. Отворих леко вратата и погледнах през дългия коридор към кухнята. Майка ми седеше начело на масивната гървена маса с чаша червено вино в ръка. Както обикновено – гостите я гледаха с възхищение, докато им говореше за Марлоу и жените.

Това беше още едно от очарователните противоречивости на моята майка – тя беше специалист по женските образи в литературата, но в живота като че ли много не ги харесваше. Може би защото госта от жените завиждаха на интелигентността ѝ (ниво Менса), на научните ѝ постижения (четири книги, безброй статии, безсрочно осигурена академична длъжност) или пък на външността ѝ (висока и сексапилна с много дълга, смолисточерна коса, която се вееше и която беше единственото неконтролируемо нещо в нея). Поради тези, а и поради някои други причини, аспирантките почти не идваха на сбирките, а стореха ли го веднъж, много рядко се появяваха отново.

– Доктор Уест – подхвана един от аспирантите, традиционно развлечен, с етично сако, провиснала коса и модни очила с дебели черни рамки, – трябва да развиете тази знаменита идея в статия!

Майка ми отпи глътка и отметна коса.

- О, не, не - рече тя с плътния си, дрезгав като на пушач глас. - Нямам време дори за книгата си, а за нея поне ми плащат. Ако на това му казвате заплащане.

Последва ласкателен смях. Майка ми обичаше да се оплаква от хонорарите за научните си трудове и да изтъква, че за „тъпите женски книжлета“ плащат несметни суми. В представите ѝ всички отиваха на плаж със събраните съчинения на Шекспир, а може би и с някои други епични поеми в добавка.

- И все пак - настоя Очиларко - идеята е супер. Бих... станал съавтор, ако искате...

Майка ми вдигна глава, вдигна и чашата си и го изгледа с присвити очи в тутакси настъпилото мълчание.

- Много мило от твоя страна, но аз не пиша в съавторство поради причините, които ме възпират да завързвам служебни приятелства. Твърде себична съм.

Очиларко преглътна, изчерви се и се пресегна за бутилката в опит да прикрие смущението си. Що за идиот беше този?! Сякаш беше възможно в миг да се озобеш на едно ниво с майка ми, като бързо и трайно се сближиш с нея. Познавах я добре и на нея тези не ѝ минаваха.

След десет минути се измъкнах през задната врата с обувки под мишница. Качих се в колата и подкарах по безлюдните улици, през тихите квартали и покрай тъмните витрини. След малко се появиха светлините на „Рей“. Неоновите лампи бяха твърде много, а масите лепнеха, но „Рей“ беше единственото място в града, което работеше денонощно и целогодишно. Не можех да спя и повечето нощи прекарвах в някое от сепаретата. Четях или учех и давах бакишиш по долар на всяка моя поръчка, докато се зазореше.

Не можех да спя, откакто бракът на родителите ми започна да се разпада преди три години. Това не беше неочаквано, тъй като все се караха, макар и не толкова по лични въпроси, а по работа.

Двамата се бяха озовали в университета веднага след завършването си, когато на баща ми предложили работа като асистент. Тъкмо бил намерил издател на първата си книга „Рогът на нарвала“¹, а майка била бременна с брат ми и довършвала дисертацията си. Извъртели се четири години, родила съм се аз, баща ми се носел на вълните на успеха (в списъка на бестселърите на „Ню Йорк Таймс“, бил номиниран за „Нешънъл Бук Авордс“ и все по-нагоре и по-нагоре), докато майка ми – по нейните думи – „затъвала в купища пелени и неувереност“.

Когато съм тръгнала на детска градина, майка ми се отдала с всички сили на работата си, публикувала дисертацията си и започнала да преподава. Така станала една от най-известните професори във факултета, назначили я на постоянна работа, написала втора, после и трета книга, а баща ми само седял и гледал. Той твърдеше, че се гордее с нея, и се шегуваше, че тя прехранва и него, и семейството. Но когато майка беше удостоена с престижната, безсрочно осигурена академична длъжност, а неговият издател го изостави, нещата станаха нетърпими.

Караха се на вечеря. Единият започваше и другият не му се даваше. Разменяха си остри думи, удряха капаци на тенджерци, после млъкваша, а към десет-единайсет вечерта отново се скарваха. Досещах се, че чакаха да заспя, преди да започнат отново. Ето защо една нощ реших, че няма да спя. Оставих вратата на стаята си отворена, не загасих

¹ Нарвал – арктически зъбат кит. характерен за този вид китоподобни е дългият рог на мъжките екземпляри, който всъщност представлява силно удължен горен ляв резец. наричат го понякога и „морски еднорог“.

лампата, шумно се запътих към банята, мих ръцете си дълго и тропях нарочно, за да ме чуят. Помълчаха, помълчаха и пак захванаха кавгата. Постепенно свикнах да не заспивам рано и чувах всяка една дума.

Всеки понася различно раздялата на родителите си: с абсолютна изненада, с убийствено разочарование, с истинско облекчение... Общото са безкрайните разговори за тези чувства – с двамата родители, с всеки поотделно и с психотерапевт в група или индивидуално. Моето семейство направи изключение.

– Седни, че имаме да ти кажем нещо... – каза майка ми една вечер в кухнята, докато баща ми кършеше пръсти и изглеждаше отегчен. – С баща ти решихме да се разделим – каза тя с онзи равен, делови тон, с който критикуваше студентите си. – Предполагам ще се съгласиш, че това е най-доброто решение за всички ни.

Не зная какво точно почувствах: не беше облекчение, не беше убийствено разочарование, но не беше и изненада. Учудих се, че изведнъж се почувствах много мъничка – като детенце, пометено от едно твърде закъсняло, внезапно усещане за невръстност.

Не че не бях лишена от детство. Когато съм се появявала, брат ми вече бил уморил родителите ми с ужасните си колики, хиперактивност и „жизнерадост“ (пог всичко това може да се разбира „нетърпимост“). Той все още ги тормозеше, макар да се подвизаваше вече на друг континент. Обикаляше Европа и току изпращаше имейли с терзанията си за смисъла на живота и с молба за пари. Странстванията му звучаха артистично, когато родителите ми уведомяваха приятелите си, че Холис е някъде около Айфеловата кула с цигара в уста, а не се мотае на съседната улица. Звучеше някак по-добре.

Ако Холис беше малкото дете, аз бях малката възрастна, която на три годинки седеше на масата и слушаше сериозни разговори за литература, оцветявайки картинки. От малка се научих да се забавлявам сама, а и да бъда отличничка, защото ученето беше приоритет за родителите ми.

- О, не се притеснявай - казваше майка ми, ако някой изтърсеше нецензурна дума на масата. - Огън е награснала възрастта си.

Беше без значение дали съм на две, четири или седемнайсет години. Ако на Холис му беше необходим постоянен надзор, аз ставах за всичко - водеха ме на концерти, изложби, конференции и събрания, където седях и не казвах гък. За игра нямаше време, но пък книги имаше колкото щеш.

Ето защо ми беше трудно да се сближавам с децата на моята възраст. Не разбирах щуротиите им, енергията им, безумното замерване с възглавници или надбягването с колелета. Всичко това изглеждаше забавно, но беше толкова различно от моите занимания, че не виждах как бих участвала. Не че имах такава възможност - децата, замерващи се с възглавници и надбягващи се колелета, не посещаваха частните училища с високи академични стандарти, избрани за мен от родителите ми.

За последните четири години смених три училища. Майка ми ме премести само след няколко седмици в „Джаксън“, защото забеляза правописна и граматическа грешка в програмата. „Пъркин“ беше по-малко училище и с по-високи стандарти, но не чак толкова високи като в „Кифни-Браун“, където се озовах накрая. То беше елитно училище, основано от няколко бивши професори: имаше максимум сто ученици, малки класове, връзки с местния университет, където изкарвахме предварително курсове за университетски кредити. Имах и няколко приятелки,

но атмосферата на непрестанно съревнование и самоподготовка пречеа на сближаването ни.

Това нямаше значение за мен. Училището беше моето убежище и ученето ми даваше възможност за бягство, опознаване и живот в други светове. Колкото повече родителите ми се оплакваха от липсата на амбиция и от ниските оценки на Холис, толкова повече се стараех и учех. Те се гордееха с мен, ала аз не бях доволна от резултатите. Въпреки че бях умна, така и не разбрах, че единственият начин да привлече вниманието им, беше да ги разочаровам или да се проваля. Когато се досетих за това, вече беше твърде късно и успехът беше станал неразривна част от мен.

Баща ми се изнесе, когато бях втора година в гимназията. Нае обзаведен апартамент близо до студентските общежития. Трябваше да бъда с него всеки уикенд, но той беше доста изнервен, тъй като пишеше втората си книга, чието публикуване беше под въпрос, а майка ми ставаше все по-известна, така че срещите ни не бяха много забавни. Не че животът у дома беше по-приятен. Майка ми се радваше на свободата и успехите си и не спираше да кани гости. Студентите влизаха и излизаха, а през уикендите имаше и официални вечери. За мен нямаше спокойно кътче освен в „Рей“. Бях минавала милион пъти покрай ресторантчето, но за първи път се отбих една вечер след полунощ на път за дома. В учебния ми график имаше дневни часове, вечерен клас и самостоятелни занимания. Родителите ми не обръщаха внимание кога излизам и кога се прибирам и не забелязваха, че всъщност не спя. Онази вечер се загледах в „Рей“. Видя ми се уютно и спокойно. Спрях, влязох и си поръчах кафе и ябълков пай. Останах до зори.

Най-хубавото на „Рей“ беше, че ходех редовно и все пак

бях сама. Никой не ми досаждаше – разменяхме си кратки, любезни реплики и толкова. Да можеха всички взаимоотношения да са така семпли и ясни и всеки да знаеше ролята си...

Една вечер през есента възрастната пълна сервитьорка с бадж, на който беше изписано името *Джули*, се наведе да ми налее кафе и надникна във формуляра, който попълвах. Усмихна се и каза:

- Университетът „Дефриз“? Чудесен избор!
- Един от най-добрите.
- Ще успееш ли да влезеш?

Кимнах.

- Младост и самочувствие – рече одобрително тя и ме потупа по рамото.

Исках да ѝ кажа, че нямам самочувствие, а само зубкам, но Джули вече говореше с момчето в съседното сепаре, а и мнението ми едва ли я интересуваше. Живеехме в различни светове. Мой приоритет бяха бележките, училищата, домашните, матурите и приемането в университета и дори в „Реѝ“ не можех да се отърся от навигиците си.

Последната година в гимназията пропуснах външенията на приятелите ми от „Пъркинс“, така типични за всички зрелостници. Имах намерение да отида на бала само защото най-големият ми конкурент по успех Джейсън Талбът предложи да е мой кавалер като един вид предложение за мирно споразумение. Това обаче не се случи, защото в последния момент той замина на екологична конференция. Не бях разочарована, тъй като балът беше нещо като бой с възглавници или надбягване с колело – ненужен и безсмислен. Все пак имах чувството, че пропускам нещо, без да зная точно какво.

Седях си в „Реѝ“ и в три-четири сутринта изведнъж ме връхлиташе странно усещане. Вдигах очи от книгите

и оглеждах посетителите – шофьори на камиони, хора, спрели да пийнат по кафе, преди да продължат по пътя си, и няколкото вечно присъстващи откачалки. Изпитвах същото онова чувство на обърканост, което ме беше обзело в деня на раздялата на родителите ми. Мястото ми не беше в „Рей“ – нощем трябваше да съм вкъщи, в леглото си като всички мои съученици. За мое облекчение чувството отлиташе бързо и всичко беше пак по старому – Джули се приближаваше и аз ѝ подавах чашата си, което безмълвно означаваше, че ще остана още малко.

Сестра ми Тизба² Каролайн Уест се роди в деня преди завършването ми. Почти три килограма. Баща ми се обади сутринта и каза уморено:

– Съжалявам, но няма да мога да дойда и да чуя зрелостното ти слово.

– Разбирам – отговорих аз, докато майка ми си правеше кафе. – Как е Хайди?

– Добре е. Почива си. Раждането беше дълго и накрая направиха цезарово сечение. Тя не искаше, ама... Като се наспи, ще се почувства по-добре.

– Поздравя я от мен.

– Добре. А ти ги разбий с речта, чу ли?! – Колко типично за него: за татко учението беше битка. – Стискам палци.

Усмихнах се и затворих. Майка разбърка млякото в кафето си и подметна:

– Няма да дойде, нали?

– Хайди родила. Бебето се казва Тизба.

² Тизба – героиня от „Сън в лятна нощ“ на Шекспир.

Майка изсумтя.

- О, боже! От всичките шекспирови имена да избереш точно това ... Горкото дете... Цял живот ще има да обяснява коя е тази Тизба.

Майка едва ли имаше право да се възмущава, след като брат ми носеше името на Детрам Холис - професор, когото баща ми обожаваше, а У.Х. Огън беше любимият ѝ поет. Като дете си мечтаех да се казвам Ашли или Катрин - лесни и непретенциозни имена, но майка изтъкваше, че името ми Огън е като лакмусов тест. Огън не бил като Фрост³ или Уитман⁴ - не бил толкова известен и ако някой го знаел, то това означавало, че е достоен за мен и качества му съответстват на моя интелект. Това би се отнасяло с още по-голяма сила за Тизба, но реших да не споря с майка си и започнах да преглеждам речта си.

- Значи Хайди успя да роди? - попита майка ми, примъкна един стол и седна до мен.

- С цезарово сечение.

- Имала е късмет. Холис беше четири и половина килограма и спиналната упойка⁵ не ме хвана. Щях да умра.

Закахах да чуя останалата история: как лакомият Холис пресушавал млякото ѝ до капка, как ревял до скъсване заради непрестанните колики, а баща ми изобщо не се надигал...

- Дано не очаква баща ти да ѝ помага. Беше истинско събитие да ви смени пелените, камо ли да ви нахрани през нощта. Не можел да преподава, ако не спял поне девет

3 Робърт Фрост - американски поет (1874- 1963), удостоен с 4 награди „Пулицър“ за поезия.

4 Уолт Уитман - американски поет, есеист и журналист (1819 - 1892). Пише книгата си „Стръкчетата трябва“ цял живот и я издава в различни варианти.

5 Спинална упойка - инжектира се в спиналното пространство (гърбначния стълб) за постигане на ниво на обезболяване.

часа. Хитро, нали?

Майка се зачете в словото ми и стомахът ми се сви както винаги, когато проверяваше написаното от мен. След малко остави листа, без да продума.

- Всъщност това беше отдавна - може да се е променил, но хората не се променят. С годините навичките се задълбочават. Помня как сегях в спалнята с ревящия Холис и толкова исках баща ти да влезе и да го вземе поне веднъж, за да поспя. Да влезе някой - който и да е...

Майка ми гледаше през прозореца и стискаше чашата с кафе. Подредих листовите и заявих:

- Отивам да се приготвя.

Тя не помръдна - сякаш беше замръзнала в спалнята с плачещото бебе на ръце. Бях в коридора, когато я чух да казва:

- Промени малко онова за Фокнър⁶. Звучи претенциозно за увод.

Погледнах листа. „Миналото не е мъртво. То дори не е минало.“

- Добре. - Беше права както винаги. - Благодаря.

Толкова се бях отгала на учене, че не се бях замислила за лятото преди университета. Оказа се, че няма какво да правя, освен да чакам началото на истинския си живот.

Приготвих всичко необходимо за „Дефриз“ и работих по няколко часа дневно в центъра за подготовка за теста „Хънтсингър“. Аз като че ли бях единствената, която мислеше за учене, тъй като приятелките ми от „Пър-

⁶ Уилям Фокнър - известен американски писател-романист (1897 - 1962), носител на Нобелова награда за литература, два пъти награждаван с „Пулицър“.

кинс“ непрекъснато ме канеха да излизаме. Не че не исках да ги видя, но се чувствах някак чужда – не ми беше интересно да обсъждаме летните им „проблеми“ и загжетата им. След няколко срещи започнах да отказвам на поканите им и те разбраха, че нямам желание да ги виждам.

Вкъщи не беше за седене, защото майка беше спечелила научна стипендия и само пишеше или канеше аспирантите на вечеря. Когато вдигаха много шум, излязах на верандата и четях, докато се стъмни достатъчно, за да отида в „Рей“.

Една вечер се бях задълбочила в книга за будизма, когато зърнах зелен мерцедес да минава по улицата. Колата намали и спря пред пощенската кутия. Вратата се отвори и на тротоара застана много красиво русо момиче с плитки джинси, червена фланелка и сандали на платформа. В ръцете си държеше малък пакет. Запъти се към стъпалата и като ме видя, възкликна:

– Здравсти! – Тонът ѝ беше обезпокоително гружелюбен. – Ти си сигурно Огън.

– Да.

– Аз съм Тара. – Заяви го така, сякаш се познаваме, но все пак реши да добави:

– Приятелката на Холис.

О, боже...

– А, да – кимнах аз.

– Приятно ми е. – Тя ме презърна и усетих уханието ѝ на гардения. – Холис ме помоли да ти дам това – направо от Гърция.

На пакета беше написано името и адреса ми с наклонения, разлят почерк на Холис. Момичето чакаше да го отворя. Вътре имаше стъклена рамка, на която с шарени камъчета беше изписано *Най-прекрасните спомени*. На сним-

ката се мъдреше лениво усмихнатият Холис с шорти, флаanelка и раница на фона на Тадж Махал⁷.

- Много е хубава - рекох аз, тъй като не можех да кажа, че да подаряващ собствената си снимка е доста нарцистична проява.

- Знаех си, че ще ти хареса. - Тя плесна с ръце. - Всеки обича рамки за снимки. Те правят спомените още по-скъпи.

- Несъмнено - кимнах аз.

Тара ми хвърли още една ослепителна усмивка и попита:

- Майка ти вкъщи ли е? Много бих искала да я видя. Холис я обожава и все за нея говори.

- Както и тя за него. В кухнята е - с дълга черна коса, зелена рокля.

- Страхотно! - Преди да се осъзная, тя отново ме запрегръща. - Благодаря!

Самочувствието беше запазена марка за всички гажета на брат ми. Но след като спреше да им изпраща имейли, да им се обажда и изчезнеше от хоризонта, те тутакси се преобразяваха: червени очи, съзливви съобщения по телефона, гневни посещения... Тара нямаше вид на скандалджийка, но знае ли човек...

В единайсет часа обожателите на майка ми бяха все още у дома и водеха шумни разговори. Седях в стаята си и преглеждах имейлите. Само един от баща ми - питаше как съм. Колебаех се дали да не се обадя на някоя приятелка, но като се сетих за последните ни срещи, се отказах. Загледах се в снимката на Холис и камъчетата. *Най-прекрасните спомени*. Надписът и небрежната му усмивка ми

⁷ Тадж Махал - мавзолей в Индия - символ на вечната любов, най-бляскавият паметник на моголската архитектура със стил, съчетаващ ислямски, индийски и персийски елементи.

напомниха за бърборенето на приятелките ми. Те не говореха за уроци и изпити, а за непознати неща като Тагж Махал. Разменяха си клоки, обсъждаха момчетата, които разбивали сърцата им, и за разлика от мен имаха не една и не две снимки за подобна шарена рамка.

Погледнах отново снимката. Пътешествията несъмнено предлагат възможности и разнообразие. Ако ли не чак в Гърция или Индия, сигурно и аз можах да замина някъде...

Написах отговор на баща си и го попитах кога мога да отида на гости. След половин час дойде отговор: *Идвай! Стой коакото искаш. Ще ни бъде много приятно.*

Ето как лятото ми се промени.

На сутринта приготвих лаптопа, чанта с дрехи и голям куфар с книги. Бях купила учебниците за университета и исках да ги разгледам. Холис не би взел такъв багаж, но аз едва ли щях да имам какво друго да правя, освен да ходя на плаж или да приказвам с Хайди, а нито едното, нито другото занимание бяха по мой вкус.

Вечерта казах „говижгане“ на майка си с надеждата, че сутринта ще спи и ще се измъкна на спокойствие. Но когато влязох в кухнята, тя раздигаше чашите от предишната нощ. Изглеждаше уморена.

– Късно ли си легна? – попитах аз, макар да знаех, че последната кола си беше тръгнала в един и половина през нощта.

– Не много късно.

Тя погледна багажа ми до вратата на гаража и каза:

– Тръгваш доста рано. Бързаш да се отървеш от мен ли?

- Не. Искам да избегна движението.
- Чака те интересна среща. Баща ти с бебе на ръце на неговите години. Истинска комедия ...
- Ще ти се обадя.
- Искам редовна информация за *всичко*.
- Как ти се видя гаджето на Холис?
Майка ми въздъхна отегчено.
- Така и не разбрах защо дойде...
- Донесе ми подарък от Холис.
- Сериозно? Какъв подарък?
- Рамка за снимка. От Гърция, със снимката му.
- О! - Майка ми нареди чашите да съхнат и отметна кичур коса с мократа си ръка. - Предупреди ли я да пази снимките, защото надали ще го види отново?

Аз мислех същото и ми беше жал за Тара, за искрено-то ѝ, дружелюбно лице и за ентусиазма, с който се втурна у дома, сякаш беше единствената и голяма любов на Холис.

- Кои знае ... Ако Холис се е променил, може и да се сгодят.

- Огън, нали знаеш, че хората не се променят? - обърна се майка и ме погледна с присвити очи.

- Да, да.

- Ами тогава?

В този миг съзрях на плата в другия край на кухнята очилата с дебели черни рамки. Това обясняваше всичко. Късните гласове, ранното ѝ ставане и необичайното ѝ желание да изчисти и подреди още в зори. Можех да вдигна очилата само за да ѝ покажа, че съм ги забелязала, но вместо това се оставих да ме презърне силно - тя винаги задушаваше хората в презръдките си, сякаш се сбогуваше завинаги.